

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 30/2010 vp

Hallituksen esitys laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä lokakuuta 2010 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE 176/2010 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Pekka Järvinen ja kehittämisspäälikkö Anne Kallio, sosiaali- ja terveysministeriö
- suunnittelupäälikkö Marina Lindgren, Kansaneläkelaitos
- erityisasiantuntija Maijaliisa Aho, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)

- osastonjohtaja Päivi Hämäläinen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- johtaja Erkki Palva, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
- erityisasiantuntija Kauko Hartikainen, Suomen Kuntaliitto
- hallintoylilääkäri Lasse Lehtonen, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- farmaseuttinen johtaja Sirpa Peura, Suomen Apteekkariliitto ry
- asiantuntijalääkäri Mikko Nenonen, Suomen Lääkäriliitto ry
- työvoimapolitiittinen asiamies Mervi Flinkman, Tehy ry
- erityissuunnittelija Riitta Kittilä, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry.

Lisäksi Valtiontalouden tarkastusvirasto on antanut kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annettua lakia, sosiaali- ja terveydenhuollon saumattoman palveluketjun kokeilusta annettua lakia, sähköisestä lääkemääräyksestä annettua lakia, potilaan asemasta ja oikeuksista annettua lakia sekä Terveyden ja hy-

vinvoinnin laitoksesta annettu lakia. Tarkoituksena on uudistaa asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain säännökset, jotka liittyvät järjestelmään tallennettujen tietojen käytön edellytyksenä olevaan potilaan suostumukseen sekä muuttaa eräitä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen toteutusta ja käyttöönottoa kos-

keviä säännöksiä. Lisäksi valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen valtakunnalliseen toteutukseen ja operatiiviseen johtamiseen liittyvät tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi sosiaali- ja terveysministeriöstä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle.

Voimassa olevien säännösten mukaan Kansaneläkelaitos toteuttaa ja ylläpitää valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja, johon kuuluvaan arkistopalveluun tallennetaan terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä laaditut potilasasiakirjat. Näiden tietojärjestelmäpalvelujen välityksellä voidaan luovuttaa arkistopalveluun tallennettuja potilastietoja terveydenhuollon palvelujen antajien välillä silloin kun potilaan hoidon järjestäminen sitä edellyttää. Tietojen luovutus edellyttää potilaan kutakin palvelutapahtumaa tai palvelukokonaisuutta varten erikseen antamaa suostumusta. Suostumusta koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että potilaan antama suostumus käsittäisi kaikki järjestelmässä jo olevat ja myös siihen myöhemmin tallennettavat potilastiedot. Potilas voisi kuitenkin rajata suostumuksen laajuutta erikseen tekemällään kiellolla. Kielto mahdollisuus varmistaisi perustuslain takaaman yksityisyyden suojan toteutumisen myös hoitotilanteissa.

Esityksessä ehdotetaan myös säädettäväksi Kansaneläkelaitoksen ylläpitämästä valtakunnallisesta potilaan tiedonhallintapalvelusta. Palveluun tulisi merkitä potilaan antama suostumus häntä koskevien tietojen luovutukseen ja mahdolliset luovutuskiellot. Potilaan tiedonhallintapalveluun voitaisiin lisäksi merkitä muita potilaan hoidon kannalta merkityksellisiä tietoja, kuten hoitotahto ja kielto irrottaa elimiä, kudoksia tai soluja toisen ihmisen sairauden tai vam-

man hoitoon. Palvelu voisi kattaa myös muita potilaan hoidon kannalta keskeisiä tietoja.

Valtakunnalliset terveydenhuollon tietojärjestelmäpalvelut tulee voimassa olevan lain mukaan ottaa käyttöön koko maassa viimeistään 1 päivänä huhtikuuta 2011. Lakiin ehdotettavien muutosten ja järjestelmän toteutuksen vaativuuden vuoksi valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen koko maan kattava käyttöönotto ei ole mahdollista säädettynä ajankohtana. Sen vuoksi lain voimaantulosäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että terveydenhuollon palvelujen antajien velvollisuutta liittyä valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin myöhennettäisiin. Samalla käyttöönottoa on tarkoitettu porrastaa siten, että velvollisuus koskisi ensin sähköisen lääkemääräyksen käyttöönottoa, jonka tulisi toteutua vuosien 2012 ja 2013 aikana. Muiden valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönottovelvoite koskisi aluksi julkista terveydenhuoltoa ja vasta vuotta myöhemmin yksityistä terveydenhuoltoa. Julkisen terveydenhuollon palvelujen antajien liittymisvelvollisuutta lykättäisiin vuoden 2014 syyskuun alkuun ja yksityisen terveydenhuollon velvollisuutta vuotta myöhemmäksi vuoden 2015 syyskuun alkuun.

Lisäksi ehdotetaan, että valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen toteutukseen ja käyttöön liittyvät käytännön suunnittelu-, ohjaus- ja seurantatehtävät siirrettäisiin sosiaali- ja terveysministeriöstä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokseen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Kansallisen sähköisen potilastietojärjestelmän täytäntöönpanossa on pidetty varsin monimut-

kaisina ja vaikeasti toteutettavina asiakastietolain säännöksiä, jotka koskevat potilaan suostumusta tietojen luovuttamiseen palvelujen antajalta toiselle. Suostumusmenettelyjen kehittämisen lisäksi esityksessä ehdotetaan valtakunnal-

listen tietojärjestelmäpalvelujen toteutuksen lykkäämistä sekä operatiivisen ohjauksen siirtoa ministeriöstä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle. Valiokunta pitää lakiehdotuksia perusteltuina ja puoltaa niiden hyväksymistä vähäisin muutoksin, jotka johtuvat pääasiassa eduskunnan aiemmin hyväksymästä varmennepalveluja koskeneesta hallituksen esityksestä (HE 155/2010 vp).

Suostumus tietojen luovuttamiseen

Potilaslain perusteella potilasasiakirjoihin merkittävät tiedot ovat arkaluonteisina salassa pidettäviä. Tietoja voi luovuttaa vain potilaan suostumuksella tai laissa säädetyn edellytyksin. Salasapitovelvoite koskee myös tietojen luovuttamista terveydenhuollon toimintayksiköiden välillä. Lähtökohtaisesti kaikki julkisen terveydenhuollon ja pääosin yksityisen terveydenhuollon potilastiedot sisältävän kansallisen arkiston käytön yhteydessä on tärkeää turvata tietojen salaspito ja se, että tietoja luovutetaan vain silloin, kun niitä tarvitaan potilaan hoidon järjestämiseksi.

Tietojärjestelmien toteuttamisessa on havaittu asiakastietolain kaksivaiheinen suostumusmenettely hankalaksi toteuttaa ja jopa hyvän hoidon toteuttamista vaikeuttavaksi. Voimassa olevan lain mukaan suostumuksen voi antaa jokaisen palvelutapahtuman yhteydessä erikseen tai useista palvelutapahtumista koostuvan palvelukokonaisuuden tietojen luovuttamiseen. Lain mahdollistamaa suostumusta palvelukokonaisuutta koskevien tietojen luovuttamiseen ei ole pidetty toteuttamiskelpoisena, koska palvelukokonaisuuksien määrittely olemassa oleviin tietojärjestelmiin on osoittautunut hankalaksi. Hakutietojen avulla tapahtuvan suostumuksen piiriin kuuluvien tietojen määrittelyn on arvioitu voivan johtaa siihen, että jo tehtyjä tutkimuksia tarpeettomasti uusitaan. Ongelmaksi on hallituksen esityksen mukaan koettu myös se, ettei suostumusta ole voinut antaa määräaikaisena tai toistaiseksi voimassa olevana omalle lääkärille tai perusterveydenhuollon yksikölle.

Valiokunta pitää tärkeänä, että potilasta hoidettaessa on aina käytettävissä ajantasaiset tie-

dot hänen sairauksistaan ja terveydentilastaan. Esityksen mukainen yleinen suostumus ja siihen liittyvä potilaan kieltomahdollisuus kirjallisesti tai internetin välityksellä turvaa potilastietojen saannin potilaan itsensä asettamin rajoituksin. Valiokunta korostaa, että potilaalle on annettava asianmukainen informaatio, jotta tämä voi kieltota harkitessaan arvioida sen merkitystä tulevan hoidonsa kannalta.

Terveydenhuollon toimintayksikön sisäisessä käytössä ei erillistä suostumusta tarvita. Tällöinkin tietoja saavat katsoa vain potilaan hoitoon osallistuvat. Tietojen käytön ja luovuttamisen valvonnan ja kansalaisten luottamuksen kannalta on tärkeää, että lokitietojen avulla voidaan jälkikäteen selvittää potilastietojen käytön asianmukaisuus.

Operatiivinen ohjaus

Vastuu valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen toteutuksen ohjauksesta on ollut sosiaali- ja terveysministeriöllä, jossa ei kuitenkaan ole saadun selvityksen mukaan ollut voimavaroja ja mahdollisuuksia tietojärjestelmäpalvelujen strategisen tason ohjaukseen, vaan voimavarat ovat sitoutuneet kehittämistyön operatiiviseen ohjaukseen.

Valiokunta pitää perusteltuna esitettyä operatiivisen ohjauksen siirtoa Terveyden ja hyvinvoinnin laitokseen ottaen huomioon siirron yhteydessä toteutettavat voimavarapäätökset. Suunnitelmien mukaan tähän tehtävään lisätään henkilöstövoimavaroja siten, että Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa olisi parin vuoden kuluttua noin 20 henkilöä näissä tehtävissä. Operatiivisen johtamisen edellyttämiä viranomaisvaltuuksia, kuten teknisiin määrittelyihin liittyvää norminantoa, selkeytetään nykyisestä. Valiokunta pitää myönteisenä, että koko julkisen hallinnon tietohallinnon ohjausta ja yhteentoimivuutta edistetään myös erillisellä hallituksen esityksellä (HE 246/2010 vp). Valiokunta pitää tärkeänä, että Terveyden ja hyvinvoinnin laitos työskentelee tiiviissä yhteistyössä tietojärjestelmäpalvelujen toteutuksessa mukana olevien viranomaisten, kuntien ja yritysten kanssa.

Valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen aikataulu

Kansallisen sähköisen potilasarkiston ja sähköisen lääkemääräyksen pakollinen käyttöönotto ei ole käytännössä mahdollista voimassa olevan lain mukaisessa aikataulussa keväällä 2011. Esityksessä ehdotetun uuden aikataulun lähtökohtana on tietoteknisten ratkaisujen toteuttaminen hyvissä ajoin ennen säädettyä määräaika ja se, että ratkaisut kyetään ottamaan käyttöön koko maassa.

Sähköisen lääkemääräyksen käyttöönotto on aloitettu viime keväänä alueellisena kokeiluna Turussa. Kansallisen terveystietojärjestelmän pilottikäyttö voisi tavoitteen mukaan alkaa jo ensi vuonna, jolloin ainakin osa apteekkeista ja terveydenhuollon palvelujen antajista voisi ottaa käyttöön sähköisen lääkemääräyksen. Valtakunnalliseen arkistointijärjestelmään on tarkoitus liittää osa palvelujen antajien käyttämistä potilastietojärjestelmistä vuodesta 2012 alkaen, ja laajentaminen koko maahan tapahtuu asteittain tämän jälkeen.

Kansalliseen terveystietojärjestelmään liittymisen edellyttämä useiden erilaisten potilastietojärjestelmien kehitystyö on alkanut osalla terveydenhuollon palvelujen antajista varsin myöhään. Myös kunnallisten järjestelmien muutosten ja nyt esitettyjen suostumusmenettelyjen muutosten vuoksi ehdotetaan voimaantulon aikataulua lykättäväksi ja porrastettavaksi.

Sosiaali- ja terveystietojärjestelmien toteuttamiseen liittyvän riskin ja epävarmuustekijöitä, jotka asettavat suuria haasteita toimeenpanon ohjausjärjestelmälle. Jälkikäteen arvioiden osa valmistelun yhteydessä tiedostetuista riskeistä on toteutunut, mihin myös tarkastusvaliokunta ja Valtiontalon tarkastusvirasto ovat eri yhteyksissä kiinnittäneet vakavaa huomiota. Sosiaali- ja terveystietojärjestelmän toteuttamista koskevat ehdotukset pitää nyt ehdotettua aikataulua edelleen haasteellisena, mutta katsoo, että sen toteutuminen on mahdollista käyttöönoton porrastuksen ja arkistointipalveluun talletettavien asiakirjojen tarkemman määrittelyn sekä muiden esityksessä ehdotettujen järjestelmien toimivuutta edistävien uudistusten avulla. Va-

liokunta korostaa, että uudistuksen toteuttamiseen on varattava riittävät voimavarat ottaen huomioon, että toteutuksen viivästyminen lykkää uudistuksesta saatavia hyötyjä.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. lakiehdotus

14 §. Valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut. Valiokunta ehdottaa, että 3 momentti poistetaan, koska samansisältöinen muutos on hyväksytty esityksen HE 155/2010 vp käsittelyn yhteydessä.

14 a §. Potilaan tiedonhallintapalvelu. Valiokunta ehdottaa 2 momenttia täsmennettäväksi siten, että tiedonhallintapalveluun voisi tallettaa myös myönteisen elinluovutustahdon. Tieto voi olla tarpeen silloin, kun omaisilla ei ole varmaa tietoa vainajan elinaikaisesta suhtautumisesta elinluovutukseen.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan täsmennettävän Kansaneläkelaitoksen vastuuta tiedonhallintapalvelun järjestämisessä ja tietojen tallentamisen vastuuta tietojen oikeellisuudesta.

16 §. Vastuut tietojärjestelmäpalvelujen hoidossa. Valiokunta ehdottaa 5 momentin poistamista, koska ehdotettu muutos on hyväksytty aiemmin (HE 155/2010 vp).

19 §. Katseluyhteys. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi samasta syystä kuin edellä 14 a §:n 2 momenttia.

20 §. Ohjaus, valvonta ja seuranta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi aiemmin esityksen HE 155/2010 vp yhteydessä hyväksytty virke.

22 §. Maksut. Pykälän muutosehdotus ehdotetaan poistettavaksi, koska se on hyväksytty aiemmin (HE 155/2010 vp).

25 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 2 momenttiin on tarpeen lisätä aiemmin hyväksytty virke

varmennepalvelujen maksuista (HE 155/2010 vp).

3. lakiehdotus

7 ja 24 §. Valiokunta ehdottaa poistettavaksi aiemmin hyväksytyt säännökset (HE 155/2010 vp).

28 §. *Siirtymäsäännös.* Valiokunta ehdottaa 2 momentin muuttamista siten, ettei kuntien ja valtion toimintayksiköiltä peritä maksuja ennen kuin kaikilla toimintayksiköillä on mahdollisuus ottaa sähköinen lääkemääräys käyttöön.

Momenttiin on tarpeen lisätä aiemmin hyväksyty virke varmennepalvelujen maksuista (HE 155/2010 vp).

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että 2., 4. ja 5. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 1. ja 3. lakiehdotus hyväksytään muutettuina seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) 3 §:n 6 kohta;

muutetaan 6 §, 10 §:n 1 momentti, 11—13 §, 14 §:n 1 ja 2 momentti, 15 §:n 2 momentti, 16 §:n 2 (*poist.*) momentti, 17 ja 19 §, 20 §:n 1 momentti, (*poist.*) 25 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä *ovat* 20 §:n 1 momentti ja 25 §:n 2 momentti *laissa /2010*, sekä

lisätään 10 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 12 a ja 14 a §, 15 §:ään uusi 3 momentti ja 20 §:ään, sellaisena kuin se on *laissa 1565/2009 ja /2010*, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—4 momentti siirtyy 3—5 momentiksi, seuraavasti:

6 ja 10—13 §
(Kuten HE)

14 §

Valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut

(1 ja 2 mom. kuten HE)
(3 mom. *poist.*)

14 a §

Potilaan tiedonhallintapalvelu

(1 mom. kuten HE)

Tiedonhallintapalveluun tallennetaan tiedot potilaiden 10—12 §:n perusteella antamista suostumuksista ja tekemistä kielloista sekä 17 §:n perusteella potilaalle annetuista tiedoista. Tiedonhallintapalveluun tallennetaan lisäksi potilaan ilmoittama kielloista, jolloin nykyinen 2—4 momentti siirtyy 3—5 momentiksi, seuraavasti:

vamman hoitoon tai muu elinluovutusta koskeva tahdonilmaisu ja hänen ilmoittamansa hoitotahdot. Tiedonhallintapalveluun voidaan tallentaa myös muita terveyden- tai sairaanhoitoon liittyviä potilaan tahdonilmaisuja.

(3 mom. kuten HE)

Kansaneläkelaitos on potilaan tiedonhallintapalvelun rekisterinpitäjä. Kansaneläkelaitos vastaa tiedonhallintapalvelussa olevien tietojen käytettävyydestä ja eheydestä, tietosisältöjen muuttumattomuudesta sekä tietojen säilyttämisestä ja hävittämisestä. Tiedon tallentaja vastaa potilaan tiedonhallintapalveluun tallennettujen tietojen oikeellisuudesta.

15 §
(Kuten HE)

16 §

Vastuut tietojärjestelmäpalvelujen hoidossa

(2 mom. kuten HE)

(5 mom. poist.)

17 §
(Kuten HE)

19 §

Katseluyhteys

Täysi-ikäiselle potilaalle annetaan sähköisen katseluyhteyden avulla (poist.) valtakunnalliseen arkistointipalveluun hänestä tallennetut seuraavat tiedot:

(1 kohta kuten HE)

2) tieto potilaan tiedonhallintapalveluun merkitystä elinluovutuskiellosta, hoitotahdosta ja muusta potilaan terveyden- ja sairaanhoitoa tai elinluovutusta koskevasta tahdonilmaisusta,

(3 ja 4 kohta kuten HE)

(2—4 mom. kuten HE)

20 §

Ohjaus, valvonta ja seuranta

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastiedon sähköisen käsittelyn ja siihen liittyvän tietohallinnon yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta sekä päätöksenteko merkittävien tietohallintohankkeiden kokonaisrahoituksesta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Väestörekisterikeskuksen hoitaman varmennepalvelun yleinen ohjaus ja valvonta kuuluvat kuitenkin sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtiovarainministeriölle yhteisesti.

(2 mom. kuten HE)

-----
22 §
(Poist.)

25 §

Siirtymäsäännökset

(1 mom. kuten HE)

Lain 22 §:ssä tarkoitettuja maksuja aletaan periä julkisilta terveydenhuollon palvelujen antajilta 1 päivästä tammikuuta 2014 lukien ja yksityisiltä terveydenhuollon palvelujen antajilta 1 päivästä tammikuuta 2015 lukien. Väestörekisterikeskus voi kuitenkin periä 14 §:n mukaisesti tuottamistaan suoritteista palvelujen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia vastaavia maksuja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta siihen saakka kunnes terveydenhuollon palvelujen antajat ryhtyvät suorittamaan Väestörekisterikeskukselle 22 §:n mukaisia maksuja.

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

3.

Laki

sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) (poist.) 28 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 2 momentti laissa (/2010), sekä
lisätään 24 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1567/2009, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—4 momentti siirtyy 3—5 momentiksi, seuraavasti:

7 § (Poist.)	<i>mintayksiköiltä 1 päivästä tammikuuta 2013 lukien ja yksityisen terveydenhuollon toimintayksiköiltä 1 päivästä tammikuuta 2014 lukien. Väestörekisterikeskus voi kuitenkin periä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain 14 §:n mukaisesti tuottamistaan suoritteista palvelujen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia vastaavia maksuja Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastolta siihen saakka kunnes terveydenhuollon palvelujen antajat ryhtyvät suorittamaan väestörekisterikeskukselle 22 §:n mukaisia maksuja.</i>
24 § <i>Ohjaus, seuranta ja valvonta</i> (1 mom. poist.) (2 mom. kuten HE)	
28 § <i>Siirtymäsäännös</i> (1 mom. kuten HE) Lain 25 §:n mukaisia maksuja aletaan periä apteekkeilta (poist.) 1 päivästä tammikuuta 2012 lukien, kuntien ja valtion terveydenhuollon toi-	<i>Voimaantulosäännös</i> (Kuten HE)

StVM 30/2010 vp — HE 176/2010 vp

Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Inkeri Kerola /kesk	Markku Pakkanen /kesk
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Päivi Räsänen /kd
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Paula Sihto /kesk
	Maria Guzenina-Richardson /sd	Seppo Särkiniemi /kesk
	Anneli Kiljunen /sd	Satu Taiveaho /sd
	Marjaana Koskinen /sd	Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.